

Овчаренко Леся Валеріанівна,
доцент кафедри економічної безпеки
та фінансових розслідувань Національної
академії внутрішніх справ, кандидат
економічних наук, доцент

ВПЛИВ КОРУПЦІЙНИХ ЧИННИКІВ НА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Глобалізаційні процеси в сучасній світовій економіці, використання новітніх технологій, цифровізація багатьох напрямків господарської діяльності веде до значного загострення змагальності між корпораціями як на міжнародному, так і національному рівні, що обумовлює важливість забезпечення конкурентних переваг для будь-якого суб'єкта господарювання.

Актуальним питанням сьогодення захисту економічної безпеки України є розбудова розвинутої ринкової економіки, що передбачає активне використання всіх механізмів, і в першу чергу – ринкової конкуренції. З метою підвищення конкурентоспроможності українських компаній, необхідно використовувати інформацію, яка б давала змогу приймати доречні, вчасні та результативні рішення щодо суперників. З цією метою необхідно розбудовувати на постійній основі систему збирання, аналізу та використання інформації про ситуації на ринку – тенденції його розвитку, можливі ризики; у конкурентів – їх переваги та недоліки, слабкі місця, сильні сторони. Таким чином, коли ціллю є отримання конкурентних переваг на ринку, мова йде про необхідність створення підрозділів або служб ділової корпоративної розвідки,

Інформація, джерела її отримання та аналіз набуває великого значення для прийняття важливих рішень, що можуть мати довгостроковий вплив на діяльність суб'єктів господарювання. В законі України «Про інформацію» зазначено, що інформація – будь-які відомості та/або дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді [1].

Цінність отриманої інформації залежить від того, з якого джерела вона була отримана: первинного чи вторинного, достовірного чи недостовірного. Хоча інформація і зберігається на електронних або матеріальних носіях, володіють інформацією, в першу чергу, люди: власники компанії, персонал, клієнти, постачальники тощо. Володіння достовірною інформацією про ситуацію на ринку дає змогу запобігти стратегічних та тактичних помилок в управлінні корпорацією та захистити компанію від негативних наслідків.

За таких обставин, важливим є розуміння поведінкових реакцій людини, її ставлення до подій внутрішнього та зовнішнього середовища, кодування при передачі інформації. Зрозуміло, що найдоцільнішим є використання достовірної інформації, отриманої з

первинних джерел. Але слід враховувати суб'єктивні оцінки та мотиви тих осіб, які володіють даною інформацією та надають її.

В сучасних економічних реаліях України, необхідно брати до уваги той факт, що люди як носії певних знань, є тим ресурсом, який може бути втягнутий в корупційні схеми, пов'язані з отриманням інформації конкурентною стороною.

Чинники, які можуть викликати згоду піти на корупційні правопорушення:

- хибність мотивів;
- фінансові ускладнення;
- тиск або втручання зі сторони керівництва або третьої сторони;
- недостатнє усвідомлення корупційних вчинків та наслідків тощо [2; 7].

Враховуючи вищезазначені чинники, конкуренти можуть здійснити корупційні правопорушення – підкуп працівника підприємства, підкуп службової особи юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми. За ці дії передбачена кримінальна відповідальність (ст. 354 та 368³ Кримінального кодексу України) [3], але іноді очікувані надприбутки можуть штовхати на здійснення правопорушень.

Побудова системи економічної безпеки вимагає постійного відслідковування захисту комерційних секретів, технологій та іншої важливої інформації. З цією метою можуть бути використані інструменти, що створюють особистий інтерес та особисту зацікавленість у працівників суб'єкта господарювання, продумана система мотивації для персоналу компанії, яка б враховувала матеріальні та нематеріальні стимули. Також необхідно брати до уваги необхідність створення захисту від кіберпроникнень, враховуючи наявні технологічні та технічні можливості в сучасних умовах.

Список використаних джерел

1. Про інформацію: Закон України від 2.10.1992 № 2657-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text> (дата звернення: 24.11.2021).

2. Посібник з оцінки корупційних ризиків та розробки планів протидії корупції. – Програма розвитку фінансового сектору USAID / Finrep II – Червень 2015, Київ. URL: https://www.lvduvs.edu.ua/documents_pdf/zapobihannya_koruptsiyi/posibn_USAID.pdf (дата звернення: 23.11.2021).

3. Кримінальний кодекс України від 5.04.2001 № 2341-ІІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 24.11.2021).